

Nr 166.

Ankom till riksdagens kansli den 28 maj 1931 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts under femte huvudtiteln av statsverkspropositionen gjorda framställning angående anslag till medicinalstyrelsen jämte i ämnet väckta motioner.

(3:e avd.)

I den till riksdagen den 3 januari 1931 avlätna propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1931/1932 har Kungl. Maj:tt i avseende å femte huvudtiteln, innefattande anslagen till socialdepartementet, (punkt 46 av det vid propositionen fogade utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden nämnda dag) föreslagit riksdagen att

dels godkänna följande ordinarie avlönings- och omkostnadsstat för medicinalstyrelsen, att tillämpas från och med budgetåret 1931/1932:

Ordinarie avlönings- och omkostnadsstat:

	Kronor.
Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsanslag	251,700
Arvode till generaldirektörens ställföreträdare	1,000
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare, vetenskapliga rådet m. m., förslagsanslag	101,150
Reseersättningar, förslagsanslag	30,050
	Summa kronor 383,900

dels ock höja det ordinarie förslagsanslaget till medicinalstyrelsen, nu 368,600 kronor, med 33,400 kronor till 402,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 233—237 i statsrådsprotokollet.

För budgetåret 1929/1930 var i riksstaten uppfört dels ett ordinarie förslagsanslag till medicinalstyrelsen å 344,400 kronor, dels ock ett extra anslag till medicinalstyrelsens verksamhet å 21,000 kronor. Från sistnämnda anslag utgick bland annat avlöning till en byråchef, en s. k. apotekaramanuens och ett extra ordinarie kontorsbiträde, samtliga tjänstgörande å styrelsens apoteksbyrå.

Vid behandling i 1930 års statsverksproposition av frågan om anslag till medicinalstyrelsen för budgetåret 1930/1931 (femte huvudtiteln, punkt 42) hemställde föredragande departementschefen, att chefen för apoteksbyrån måtte överflyttas å ordinarie stat, att i samband därmed kostnaderna för nämnda byrå skulle bestridas från det ordinarie anslaget till medicinalstyrelsen och att

därför något extra anslag till medicinalstyrelsens verksamhet icke vidare skulle äskas av riksdagen. I enlighet med detta förslag begärdes i propositionen blott anvisande av ett ordinarie förslagsanslag till medicinalstyrelsen, vilket anslag beräknades till 369,000 kronor. Detta belopp, vari ingick kostnaden för avlöning av en å medicinalstyrelsens övergångsstat uppförd notarie, översteg alltså med 24,600 kronor motsvarande anslagsbelopp för budgetåret 1929/1930. Sagda höjning var väsentligen en följd av förslaget om apoteksbyråns överförande till ordinarie stat men förorsakades till en del av en år 1929 beslutad utökning av medicinalstyrelsens vetenskapliga råd med en medlem, företrädande pediatrik och barnavård, samt till återstående del av i propositionen framlagda förslag om reglering av avlöningen till vissa expeditionsvakter och om inrättande av en befattning såsom sinnesslöinspektör.

Sistnämnda förslag innebar, att i samband med ikraftträdandet den 1 januari 1931 av den nya sinnessjuklagstiftningen arbetsbördan för överinspektören för sinnessjukvården i riket skulle minskas genom att den honom åliggande skyldigheten att utöva tillsyn över och inspektion av sinnesslö- och epileptikervården i viss omfattning överflyttades å en särskild sinnesslöinspektör. I propositionen föreslogs, att till sistnämnde inspektör skulle utgå dels arvode med 2,000 kronor för år, dels ock ersättning för mistade avlöningsförmåner, vilken ersättning uppskattades till 1,500 kronor för år. I propositionen förutsattes, att den merutgift, som härigenom skulle uppkomma för statsverket — för tiden 1 januari—30 juni 1931 beräknad till (1,000 + 750) 1,750 kronor — skulle bestridas från den i anslaget till medicinalstyrelsen ingående anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m.

I skrivelse den 9 april 1930, nr 5 A, anförde riksdagen i fråga om nämnde inspektör, att riksdagen icke kunnat undgå att hysa stor tveksamhet mot en uppdelning av inspektionsverksamheten på det område, varom här vore fråga. Riksdagen förutsatte, att frågan om centralisering av denna verksamhet toges under förnyat övervägande. I avvaktan därå hade riksdagen icke ansett sig böra motsätta sig Kungl. Maj:ts förslag om beräknande av visst årsarvode och ersättning för mistade avlöningsförmåner åt inspektören, dock att riksdagen ansett årsarvodet böra begränsas till 1,500 kronor och ersättningen för mistade löneförmåner nedsättas till 1,200 kronor. På grund härav kunde enligt riksdagen posten för avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. minskas med 400 kronor.

Med hänsyn till att Kungl. Maj:t den 7 mars 1930 meddelat beslut om överflyttning av förenämnde notarie från övergångsstat till ordinarie stat ansåg riksdagen det i propositionen äskade anslaget kunna minskas med ytterligare 7,200 kronor.

Riksdagen, som i övrigt väsentligen godtog de i propositionen framlagda anslagsberäkningarna, upptog det ordinarie förslagsanslaget till medicinalstyrelsen till 368,600 kronor.

I överensstämmelse med riksdagens beslut har därefter Kungl. Maj:t genom brev den 9 maj 1930 fastställt följande ordinarie stater för medicinalstyrelsen att tillämpas från och med budgetåret 1930/1931.

Ordinarie avlöningsstat.

	Kronor.
Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsanslag	251,700
Arvode till generaldirektörens ställföreträdare	1,000
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare, vetenskapliga rådet m. m., förslagsanslag	97,800
	Summa kronor 350,500

Övergångsstat.

Avlöningar, förslagsanslag	18,100
----------------------------------	--------

Vid anmälan av förevarande anslagsäskande har departementschefen anfört följande:

»I likhet med medicinalstyrelsen och på de av styrelsen anförda skälen anser jag, att i förevarande anslag böra inräknas medel för arvode och ersättning till en sinnesslöinspektör enligt de av riksdagen beslutade grunderna. Det må i detta sammanhang erinras om att Kungl. Maj:t den 19 december 1930 utfärdat instruktion (nr 443) för inspektören över sinnesslövärderna, enligt vilken han skall hava att utöva tillsyn över statsunderstödda anstalter, avsedda att mottaga endast obildbara sinnesslöa, att verkställa medicinsk-psykiatrisk inspektion vid andra statsunderstödda anstalter för sinnesslöa, statsunderstödda epileptikeranstalter, statens uppfostringsanstalter för sinnesslöa samt vårdanstalten i Lund för blinda med komplicerat lyte. Vid inspektionen och tillsynen skall sinnesslöinspektören såväl genom personlig undersökning som och annorledes göra sig noga underrättad om de vårdades behandling och skötsel, tillse att av Kungl. Maj:t för statsbidrag fastställda villkor noggrant iakttagas ävensom öva tillsyn över att av medicinalstyrelsen fastställda villkor med avseende på utrymme, patientantal, lokaler m. m. noggrant uppfyllas.

Då helårsbeloppet av den beslutade särskilda ersättningen åt sinnesslöinspektören utgör 2,700 kronor, varav blott hälften beräknats för innevarande budgetperiod, torde den i medicinalstyrelsens ordinarie stat ingående avlöningsposten till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare, vetenskapliga rådet m. m. böra höjas med 1,350 kronor.

Av annan anledning får jag föreslå en ytterligare höjning av denna post. I det av särskilda sakkunniga utarbetade betänkandet angående moderskapskydd föreslås bland annat, att för handhavande av de nya arbetsuppgifter, som vid förslagets genomförande skulle komma att åvila medicinalstyrelsen, måtte hos styrelsen tillsättas en särskild föredragande, vilken dock möjligen icke skulle behöva helt ägna sig åt denna befattning. I det utlåtande, som medicinalstyrelsen den 20 juni 1930 avgav över nämnda betänkande, har styrelsen — efter erinran att, som förut antytts, styrelsens vetenskapliga råd nyligen kompletterats med en representant för pediatrik och barnavård — framhållit såsom önskvärt, att denne kunde på mera omfattande sätt tagas i anspråk för att biträda styrelsen. Detta gällde icke blott för moderskapsvården utan jämväl beträffande andra barnavårdsfrågor. Det vore därför enligt medicinalstyrelsen av stor betydelse, att denne medlem av vetenskapliga rådet kunde, i likhet

med vad som vore fallet beträffande representanten i rådet för rättsmedicin, tillerkännas ett fast arvode av högst 2,000 kronor för år jämte ersättning för handläggning och utredning av ärenden enligt de grunder, som i allmänhet vore stadgade för sådana medlemmar av vetenskapliga rådet, som åtnjöte fast arvode. Längre än till detta förslag hade medicinalstyrelsen icke ansett sig böra gå, innan större erfarenhet vunnits.

I anledning av detta medicinalstyrelsens förslag må erinras om de bestämmelser, som gälla angående ersättning åt medlemmarna i styrelsens vetenskapliga råd.

Åt var och en av dessa medlemmar — för närvarande 22 till antalet — utgår i allmänhet ersättning med 40 kronor för varje gång han efter kallelse inställer sig hos medicinalstyrelsen för att deltaga i handläggning av ärende. Därest medlem skall verkställa särskild utredning eller hos medicinalstyrelsen föredraga ärende, äger medlemmen därjämte att åtnjuta den ersättning, som för varje fall bestämmes av styrelsen, dock ej mera än 100 kronor för varje ärende. Medlem, som icke är bosatt i Stockholm eller dess omedelbara närhet, skall vidare, då han efter kallelse inställer sig hos medicinalstyrelsen, åtnjuta resekostnads- och traktamentsersättning. För tre av medlemmarna, nämligen en rättsläkare, en psykiatriker och en medlem för byggnadstekniska sjukhusfrågor, utgår emellertid ersättningen för varje inställelse allenast med 30 kronor och ersättningen för varje utlåtande med 75 kronor. I gengäld åtnjuta dessa medlemmar fast arvode. Före år 1922 kunde till en psykiatriker och en rättsläkare utgå särskilt arvode, vilka båda arvoden dock tillsammans icke finge överstiga 2,600 kronor för år räknat. I 1921 års statsverksproposition framlades förslag därom, att arvodet till rättsläkaren måtte bestämmas till 3,000 kronor och arvodet till psykiatrikern till 2,000 kronor. Därjämte föreslogs, att till en medlem för byggnadstekniska sjukhusfrågor måtte införas rätt till arvode, vilket borde utgå med högst 2,000 kronor för år. Denna framställning motiverades dels med att dessa medlemmar vore betydligt mer anlitade än övriga medlemmar i rådet samt dels med att av de två förstnämnda fordrades särskild sakkunskap och att stort ansvar åvilade dem. Beträffande medlemmen för byggnadstekniska sjukhusfrågor framhölls särskilt, att de ärenden, som hänskötes till honom, vore av sådan omfattning och så tidskrävande, att en ersättning, utmätt efter vanliga grunder för varje utlåtande, bleve orimligt låg. 1921 års riksdag godkände förslaget om höjning av arvoden till rättsläkaren och psykiatrikern och införande av arvode till medlemmen för byggnadstekniska sjukhusfrågor men ansåg, att arvoden kunde bestämmas något lägre än Kungl. Maj:t föreslagit eller till 2,000 kronor för förstnämnde medlem och 1,500 kronor för de båda övriga. Med dessa belopp ha arvoden alltjämt utgått, därvid det föreskrivits, att de angivna beloppen skola vara maximibelopp att utgå efter medicinalstyrelsens prövning ävensom att då medlem av sjukdom eller annan orsak ej själv är i tillfälle att tjänstgöra, han skall vara skyldig att till den, som tillkallas att under tiden tjänstgöra i hans ställe, avstå så stor del av arvodet, som belöper å samma tid. Vidare har föreskrivits, att dyrtidstillägg ej skall utgå å ifrågavarande arvoden.

Såsom jag torde få tillfälle att i annat sammanhang närmare utveckla, är det min förhoppning att senare kunna framlägga förslag till proposition om åtgärder för en försöksverksamhet beträffande viss del av förslagen i nyssnämnda betänkande, nämligen i vad angår den s. k. för- och eftervården vid barnsbörd. Vid bedrivande av denna försöksverksamhet, som skall ankomma på medicinalstyrelsen, blir det tydligen av stor vikt för styrelsen att kunna

i önskvärd omfattning anlita vetenskaplig hjälp, på grund varav arbetsbördan för ifrågavarande medlem måste komma att betydligt ökas. Även oavsett detta anser jag i likhet med styrelsen betydelsefullt, att med hänsyn till den allt större vikt, som tillmätes barnavårdsfrågor, ifrågavarande ledamot av vetenskapliga rådet kan på mera effektivt sätt bistå styrelsen, för vilket ändamål erfordras att han erhåller ett fast arvode. Detta torde lämpligen bestämmas på sätt som gäller för rättsläkaren i rådet, och torde därom böra gälla samma bestämmelser, som fastställts för övriga medlemmar med fast arvode.

Jag får alltså tillstyrka, att ifrågavarande anslagspost för sist angivna ändamål förstärkes med ytterligare 2,000 kronor. Posten synes alltså från och med nästa budgetår böra upptagas till $(97,800 + 1,350 + 2,000)$ 101,150 kronor. Övriga i den ordinarie avlöningsstaten nu upptagna poster torde böra uppföras till oförändrade belopp.

Emellertid torde av ännu en anledning ifrågavarande anslag böra höjas från och med nästkommande budgetår. I generaldirektören Stridsbergs förut i olika sammanhang omnämnda betänkande rörande planläggning av tjänsteresor m. m. har föreslagits, att till bestridande av reseersättningar åt befattningshavare vid medicinalstyrelsen, vilka ersättningar för närvarande utgå från femte huvudtitelns anslag till rese- och traktamentspenningar, en för ändamålet särskilt avsedd anslagspost skulle upptagas i anslaget till medicinalstyrelsens verksamhet. Mot förslaget att dessa ersättningar ej längre skola utgå från huvudtitelns allmänna reseanslag har jag intet att erinra. Såsom av det föregående framgått, är emellertid något anslag till medicinalstyrelsens verksamhet icke uppfört i riksstaten för innevarande budgetår och lärer ej heller, såvitt nu kan bedömas, i framtiden erfordras. Vid sådant förhållande torde kostnaderna för reseersättningarna böra beräknas inom förevarande anslag. En ny post till reseersättningar synes därför böra för nästa budgetår upptagas i den nu såsom ordinarie avlöningsstat betecknade staten. Denna stat bör i samband härmed erhålla benämningen ordinarie avlönings- och omkostnadsstat. Den nya anslagsposten kan beräknas till förslagsvis 30,000 kronor eller, för avrundning av statens slutsumma, till 30,050 kronor.

Beträffande övergångsstaten ifrågasätter jag icke någon ändring.

Vid bifall till vad sålunda förordats skulle den ordinarie avlönings- och omkostnadsstatens slutsumma bliva 383.900 kronor och det ordinarie anslaget till medicinalstyrelsen få bestämmas till 402,000 kronor.»

I samband med Kungl. Maj:ts förevarande förslag har utskottet till behandling förehåft

dels två likalydande motioner, väckta, den ena, nr 26, inom första kammaren av herr *J. B. Johansson* m. fl. och den andra, nr 88, inom andra kammaren av herr *H. Weibull* m. fl., däri hemställts, att riksdagen måtte som ordinarie anslag å medicinalstyrelsens stat uppföra ett belopp av 30,000 kronor, att disponeras i enlighet med de grunder, som angivas i det av tillkallade sakkunniga den 21 oktober 1930 avgivna betänkandet med förslag till ytterligare åtgärder för bekämpande av tuberkulos hos nötkreatur;

dels ock en inom andra kammaren av herr *V. Hedlund* i Östersund väckt

motion, nr 70, vari hemställdt, att riksdagen ville besluta, att arvodet till inspektören för sinnesslövärdar höjes till 2,000 kronor.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina förslag, får utskottet hänvisa till motionerna.

*Utskottets
yttrande.*

Kungl. Maj:ts förevarande förslag innebär, såsom nämnts, till en början, att den särskilda ersättning, som sistlidet års riksdag beviljade sinnesslövsinspektören och som då beräknades blott för halva innevarande budgetår, skulle för nästkommande budgetår anvisas med hela det belopp, vartill ersättningen av riksdagen bestämdes eller 2,700 kronor för år, varav arvode 1,500 kronor och ersättning för mistade löneförmaner 1,200 kronor. Utskottet får tillstyrka detta förslag. Att riksdagen nu skulle enbart på enskild motionärs yrkande vidtaga höjning av arvodet, kan utskottet sålunda icke förorda.

Sedan medicinalstyrelsens vetenskapliga råd numera kompletterats med en representant för pediatrik och barnavård, och då denne medlems arbetsbörda avsevärt ökat, särskilt i avseende å barnavårdsfrågor, har Kungl. Maj:t föreslagit att han skulle komma i åtnjutande av fast arvode. Detta har synts böra bestämmas på sätt som gäller för rättsläkaren i rådet, och i övrigt hava beträffande arvodet samma bestämmelser ansetts böra tillämpas, som fastställdt för övriga medlemmar med fast arvode. Till ifrågavarande förslag har utskottet funnit sig böra giva sin anslutning.

Att, på sätt Kungl. Maj:t föreslagit, kostnaderna för reseersättningar åt befattningshavare vid medicinalstyrelsen — vilka ersättningar för närvarande utgå från femte huvudtitelns anslag till rese- och traktamentspenningar — hädanefter må bestridas från en under ordinarie staten för medicinalstyrelsen uppförd ny anslagspost har ej givit utskottet anledning till erinran liksom ej heller storleken av posten i fråga. Denna omständighet synes emellertid ej utgöra tillräckligt skäl för ändrad benämning av staten.

Vad slutligen beträffar det i motionerna I: 26 och II: 88 framställda yrkandet, vill utskottet erinra, att de motioner, I: 55 och II: 87, som åberopats som skäl för sagda yrkande, av riksdagen avslagits. Vid sådant förhållande torde yrkandet ifråga icke böra föranleda någon riksdagens åtgärd.

Under hänvisning till det anförda får utskottet alltså hemställa,

att riksdagen må, med avslag å herrar J. B. Johanssons m. fl. och Weibulls m. fl. motioner, I: 26 och II: 88, samt herr Hedlunds i Östersund motion, II: 70,

a) godkänna följande ordinarie avlöningsstat för medicinalstyrelsen, att tillämpas från och med budgetåret 1931/1932:

Ordinarie avlöningsstat.

	Kronor.
Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsanslag ..	251,700
Arvode till generaldirektörens ställföreträdare	1,000
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare, vetenskapliga rådet m. m., förslagsanslag	101,150
Reseersättningar, förslagsanslag	30,050
	<u>Summa kronor 383,900</u>

b) höja det ordinarie förslagsanslaget till medicinalstyrelsen,
nu 368,600 kronor, med 33,400 kronor till 402,000 kronor.

Stockholm den 28 maj 1931.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Närvarande: se under utlåtandet nr 165.

Reservation

av herr *Björck*.
